

Aurora Liiceanu

Ea și El

Biografia unei relații

POLIROM
2016

Cuprins

Idei înghesuite	7
Un verde la fel de frumos ca un roșu	29
Cine iubește și lasă... Pe cine lasă?.....	36
Cattleya	44
Fugind de toamnă, ca păsările călătoare ne-am lăsat duși de vânt	53
Din nou despre culori.....	58
Moartea unui fost iubit îl face neașteptat mai prezent ...	60
Există euri paralele; când suntem noi singuri și noi cu cineva iubit?	72
Nu toate fetele frumoase știu că sunt frumoase.....	82
Gândurile pot trece părleazuri.....	90
În vise, amânuntele atât de concrete... oare ce sens au? ..	99
Timpul și visele	107
Când, fiind psiholog, un psiholog îți întinde-o mâna.	111
Să ne apropiem de cărlige.....	119
Despre misterul cărligelor	130

Amintiri amestecate	134
Draga mea dragă, din vise și prea puțin altfel	142
Plapuma albăstruie și cum este Ea în vise	154
El singur, rătăcit în Bretania, Burgundia.....	159
Nebunia târzie, duplicitate și vis	173
Ea, cea îndrăgită.....	191
Fantasme și duplicitate: El	209
Codependență și nodurile	217
Epilog	239

Idei înghesuite

Cred că trăim cu toții într-un vârtej de anecdotă și povești... Ne creăm viețile (cei mai mulți dintre noi) sub formă de povești. Mă întreb de unde ne vine această nevoie de a te „crea“ pe tine însuți.

Thom Gunn

Nu mă pot abține să nu spun că, în mod ciudat, dar ezitant, confuz și fără să acord mare importanță, cred în făcături. Aș putea spune că eu cred în coïncidențe, mă corectează unii cărora nu prea le place cuvântul „făcătură“. Pare la fel, mă gândesc adesea. Atât făcăturile, cât și coïncidențele au ceva misterios, ca și când cineva le face. Nu tu le faci, ele vin din afara ta. Motivul principal este că pe lângă faptul că ele, făcăturile, sunt frecvente, doar trebuie să fii atent, sunt, aşa cum am spus, misterioase. Vrând-nevrând, ne duc cu gândul la ideea că o altă persoană aranjează totul, că această persoană jucăușă, o prezență nevăzută, face ceva bine sau ceva rău. Cu ce se joacă? Cu viețile noastre, aș zice.

Tocmai citisem o carte – noroc de internet –, scrisă de Paul John Eakin, cu un titlu seducător: *Cum viețile noastre devin povești*. Și ce susține Eakin cu toată tăria? Să nu uit să spun că este o carte care a apărut în 1999. Contează această informație. Eakin susține că sinele, eul fiecăruia dintre noi, care-și găsește expresia în fragmente sporadice autobiografice sau autobiografiei construite, este în mod fundamental un construct fictiv, o ficțiune în altă ficțiune. El pare mai convingător decât Virginia Woolf, care spunea, și ea cu convingere, că orice act biografic este unul de profundă incertitudine, mai apropiat de arta ficțiunii decât de cea a istoriografiei. Punând accentul pe ficțiune, cine mai știe ce este real și ce este construcție a imaginației noastre? Oricum, eu nu vreau să scriu o autobiografie aşa cum este ea definită și percepută în mod obișnuit. Aș dori să scriu biografia unei relații și, secundar, cum această relație mi-a tulburat gândurile și amintirile.

Sigur că îți poți povesti chiar tu viața sau o poate scrie altcineva, care o scrie gândind altfel decât tine, o aranjează, pentru a fi lizibilă și, de ce să nu fim sinceri, vandabilă. Cum spun francezii, *faire la toilette*, adică a o aranja. Atunci, totuși, lucrurile se complică. Cine este autorul? Te poți întreba dacă nu arată ca mâncarea gătită de cineva cu ingredientele aduse de altcineva. Cam asta este însă problema etnografilor

care fac teren și găsesc personaje în carne și oase ale căror vieți li se par interesante. Și ei nu fac decât să le povestească viețile. Dar scriitorii?

Oamenilor le plac poveștile de viață. Telenovelele sunt povești mari în care se află o droaie de povești mici, adică cele ale personajelor telenovelelor. O istorie mai mare care este compusă din istorii mici. M-am gândit însă la mici bucăți, fragmente de autobiografie, spuse în diferite ocazii, care arată ca niște piese de puzzle rătăcite, împrăștiate în conversațiile noastre, în e-mailurile noastre și în celealte forme de comunicare.

Am citit acea carte cu puțin timp înainte ca Ea să-mi telefoneze. Ea este, cum se poate deduce, o femeie. Nici prin gând nu mi-a trecut că aş vrea să scriu o carte despre ea și despre altcineva. Adică despre o relație între o femeie și un bărbat. Asta însemna că eram deja trei personaje, adică eu, ca povestitor, Ea și El. Deci eu, o femeie și un bărbat. Odată ce gândeam ca eu să scriu, peste mine nu puteam trece. Cine ar fi scris cartea sau, mai bine zis, cum ar fi arătat ea, cartea?

Dacă privesc înapoi, totul a început când Ea m-a căutat la telefon, spunându-mi că ar dori să ne vedem. Și aşa se face că, orice aş fi gândit despre întâlnirea noastră, ajungeam la relația dintre memorie și identitate, pentru că toți ne încurcăm în această relație. Nu

se spune că eu sunt eu și amintirile mele? Bănuiam că era la o răscruce a vieții, că ar fi dorit ca cineva să-i ia gândurile și, poate, s-o liniștească.

Memoria este ceva fascinant, ea obsedează mulți psihologi, chiar dacă o recunosc fățiș sau dacă undeva doar ea îi scormonește mental. Și nu numai psihologii sunt fascinați de memorie. Ce să spun de bieții istorici!

Vroiam să văd ce legătură este între felul în care eu mă percep sau altcineva se percepere ca un eu supus timpului, ce sunt amintirile, cât de fideli suntem noi când ne povestim trecutul – îl povestim acum, când suntem deja altcineva. Dar de ce spun fideli? Oare fidelitatea mă liniștește la gândul că amintirile pot fi sau nu adevărate? Și cine ar putea spune că ele sunt adevărate? De ce acest paradox cumplit, ca un bles-tem, după care noi ne schimbăm, știm bine că ne schimbăm fizic, dar și psihic, și dacă ne schimbăm, cum putem spune că suntem tot noi, aceiași pe care credem că îi știm de-o viață? Ne recunoaștem zi de zi, în fiecare dimineață ne privim în oglindă când ne spălăm pe dinți, trezem prin viață zi de zi, parcă nimic nu se schimbă, știind totuși că viața ne schimbă. Acest paradox bântuie mai ales mințile celor interesați de memorie, de uitare, de amintiri care zac undeva în noi. Uitate sau nu.

Așa am stat să mă gândesc, după telefonul dat de Ea, la cele două moduri de a privi memoria. Pe de o parte sunt continuatorii, un fel de conservatori, pentru care memoria, deci amintirile noastre luate împreună, arată sau sunt reprezentate ca un palat cu multe camere sau un dulap mare cu multe sertare. Ele, amintirile, stau acolo cuminți. Ies când vor ele să iasă la iveală sau poate nu ies deloc. Dar se pare că există. E greu de spus cum ies ele din sertar. Acest fel de a gândi memoria are ceva static, ceva fixat. Amintirile nu se schimbă, ele sunt la dispoziția eului nostru, stăpân pe ele, proprietarul lor, al palatului sau dulapului, dar totuși supus unei libertăți a lor care scapă voinței noastre de a le domestici. Pe de altă parte, au venit alți cercetători care neagă această viziune. Ei sunt un fel de neodarwiniști, niște cognitiviști obsedați de cum funcționează creierul, care exploatează cât pot progresele tehnologiei prezentului pentru a cunoaște misterele creierului uman.

Așa se face că de ceva vreme Israel Rosenfield a dat iama în publicul interesat de relația minte-memorie, provocându-l să accepte viziunea lui asupra creierului și memoriei. A vrut, prin cartea sa cu un titlu revoluționar, *Inventarea memoriei. O nouă viziune asupra creierului*, să demoleze un mit. Un mit foarte răspândit, firește, în bună asociere cu acea memorie statică de care am amintit.